

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

**مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس
و نحوه ارزشیابی برنامه
آموزشی دوره کاردانی رشته مدارک پزشکی**

مصوب بیست و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۸۳/۹/۷

بسمه تعالی

برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته مدارک پزشکی

رشته: مدارک پزشکی

دوره: کاردانی

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در بیست و هفتمین جلسه مورخ ۸۳/۹/۷ بر اساس طرح دوره کاردانی مدارک پزشکی که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در چهار فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل، دروس و ارزشیابی برنامه) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می دارد:

۱- برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته مدارک پزشکی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می شوند.

ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

۲- از تاریخ ۸۳/۹/۷ کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات در زمینه کاردانی رشته مدارک پزشکی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی و برنامه درسی، سرفصل دروس و ارزشیابی برنامه دوره کاردانی رشته مدارک پزشکی در چهار فصل جهت اجرا ابلاغ می شود.

رای صادره در بیست و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۸۳/۹/۷

برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته مدارک پزشکی

- ۱- برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته مدارک پزشکی با اکثریت آراء به تصویب رسید.
۲- برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته مدارک پزشکی از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

مورد تأیید است

مورد تأیید است

دکتر حسین کشاورز
دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی،
بهداشت و تخصصی

دکتر محمدرضا صبری

دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

رای صادره در بیست و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۸۳/۹/۷ در مورد برنامه آموزشی دوره کاردانی رشته مدارک پزشکی صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر مسعود زکیان
وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

فصل اول

مشخصات کلی

۱- نام و تعریف رشته :

مقطع کاردانی رشته مدارک پزشکی

Medical Record Technician

دوره کاردانی مدارک پزشکی شاخه ای از علوم پزشکی است که فراگیران پس از اخذ مدرک قادر به شناسایی کلی نظام اطلاعات بهداشت و درمان شده و در زمینه گردآوری، جمع بندی، طبقه بندی، پردازش، ذخیره و بازیابی اطلاعات سلامت مهارت و تخصص لازم را کسب می نمایند.

۲- تاریخچه رشته و پیشرفت های جدید:

وجود بخش مدارک پزشکی از ضروریات حتمی هر مرکز بهداشتی درمانی است و بهترین گواه این مطلب تاریخچه این علم می باشد. آثار و سوابق بدست آمده نشان می دهد که تاریخچه مدارک پزشکی به موازات علم پزشکی پیش آمده است چون علم طبابت همیشه احتیاج به وجود مدارک جهت ثبت نام داشته و استفاده از مدارک پزشکی در رسیدن به کشفیات تازه علم پزشکی بسیار موثر بوده است.

پرونده های بیماران و اطلاعات پزشکی موجود در آن وسیله باارزش و قابل اعتمادی جهت مدیریت و برنامه ریزی سطوح مختلف نظام بهداشت و درمان می باشد هرچند که مهمترین هدف آن ارتقای سطح کیفی مراقبت از بیمار است بطوریکه وجود مدارک پزشکی برای تشخیص فوری، درمان بموقع، سهولت مراجعات بعدی بیمار و ارائه در مسائل قانونی یک امر حیاتی است. آموزش آکادمیک این رشته از سال ۱۳۵۱ در انستیتو عالی علوم بیمارستانی آغاز شد.

۳- ارزشها و باورها (فلسفه برنامه) :

تربیت نیروی انسانی کارآمد و واجد شرایط جهت اشتغال در تمامی مراکز اطلاعاتی نظام بهداشت و درمان بمنظور ارتقای کمی و کیفی نظام اطلاعاتی در سطوح بهداشتی، درمانی و توانبخشی و تامین ارتقای سطح سلامت افراد جامعه، و نیز ایجاد امکان تحقق دموکراسی و برابری دسترسی همه آحاد مختلف جامعه به فرایند سلامت با بکارگیری تکنولوژی اطلاعات در تمامی نظام های جامعه از جمله بهداشت و درمان. بعلاوه فارغ التحصیلان مدارک پزشکی باید قادر به هدایت و مدیریت این بستر تکنولوژیک در رابطه با سلامت باشند.

۴- رسالت برنامه آموزشی در تربیت نیروی انسانی:

۱- ارتقای کیفیت مراقبت از طریق ارتقای کیفیت اطلاعات و اطلاع رسانی بهداشتی به منظور پیشگیری از بیماریها

۲- تامین اطلاعات مورد نیاز برای برنامه ریزی، سیاستگذاری، آموزش و پژوهش در سطوح مختلف نظام بهداشت و درمان

۳- دفاع از حقوق بیمار، کادر پزشکی و بیمارستان از طریق حفظ مدارک و مستندات پرونده پزشکی بیمار

۴- جمع آوری، ذخیره و بازیابی اطلاعات مناسب و کامل

۵- چشم انداز :

باتوجه به سرعت پیشرفت و گستردگی اطلاعات بهداشتی در دنیای امروز، این رشته با کسب اطلاعات و استفاده از دانش و فن آوری روز و با تکیه بر روشهای نوین جمع آوری و بازیابی اطلاعات بهداشتی یکی از رشته های مطرح در علوم پزشکی خواهد بود بطوریکه امروزه یکی از ارکان اصلی آموزش، پژوهش و ارائه خدمات بهداشتی درمانی بوده و استفاده از تکنولوژی اطلاعات، سیستم های خبره و پشتیبان تصمیم گیری در این زمینه استفاده خواهد شد. تقویت و توسعه سیستم اطلاع رسانی و ارتباط با مراکز علمی در سطح دنیا یکی از مهمترین موارد اجرای برنامه آموزشی خواهد بود.

۶- اهداف کلی (Aims):

تربیت نیروی انسانی متعهد و متخصص در جهت:

جمع آوری و سازماندهی مناسب اطلاعات بهداشتی درمانی
تهیه و تنظیم شاخصهای بهداشتی درمانی به منظور مقایسه و تصمیم گیری
سازماندهی، نگهداری و استخراج پرونده های بهداشتی درمانی
اشاعه و تامین اطلاعات مورد نیاز کاربران و متقاضیان مختلف

۷- نقش های دانش آموختگان (Role definition):

دانش آموختگان این رشته دارای نقش های آموزشی - خدماتی و ارتباطی می باشند.

۸- وظایف حرفه ای دانش آموختگان (Task Analysis):

در نقش آموزشی - خدماتی:

- ۱- آموزش بیمار و همراهان وی در مورد منشور حقوق بیمار و چگونگی دسترسی به خدمات بهداشتی درمانی
- ۲- آموزش و ارائه اطلاعات به سایر کارکنان درخصوص روشهای صحیح جمع آوری اطلاعات
- ۳- پذیرش، ثبت نام و تشکیل پرونده برای بیماران بستری، سرپایی و اورژانس
- ۴- نوبت دهی و تعیین وقت برای بیماران
- ۵- اخذ براثت نامه و رضایت نامه های مربوطه از بیمار یا بستگان وی
- ۶- ایجاد ساختار داخلی مناسب برای پرونده بیماران
- ۷- ذخیره و بازیابی اطلاعات مدارک پزشکی براساس اصول علمی
- ۸- انجام بررسی کمی پرونده بیمار و تکمیل فرم نواقص پرونده
- ۹- کدگذاری پرونده های پزشکی جهت استفاده های آماری و پژوهشی
- ۱۰- گردآوری و محاسبه شاخصهای آماری
- ۱۱- ثبت اطلاعات واحدهای مختلف بخش مدارک پزشکی در سیستم های کامپیوتری

در نقش ارتباطی:

- ۱- ارتباط با بیمار و خانواده وی و یا سایر مراکز درمانی در راستای پذیرش بیمار در بیمارستان و یا انتقال وی به سایر مراکز
- ۲- ارتباط با بخشهای درمانی و کادر پرستاری در راستای تکمیل اطلاعات پرونده بیماران و بدست آوردن آمار فعالیتهای بهداشتی و درمانی
- ۳- ارتباط با واحدهای اداری
- ۴- ارتباط با متقاضیان اطلاعات، پژوهشگران، مراجع قضایی و سایر مراکز مرتبط درخواست کننده اطلاعات پرونده های بیماران

۹- استراتژی های اجرایی برنامه :

- ۱- نزدیک نمودن هرچه بیشتر دروس تئوری و عملی و بهبود سطح مهارتی دانشجویان در راستای توسعه نظام اطلاعات سلامت
- ۲- روزآمد نمودن محتوای رشته مدارک پزشکی مبتنی بر نیاز جامعه

۱۰- شرایط و نحوه پذیرش دانشجو:

از طریق آزمون ورودی سراسری بصورت متمرکز

۱۱- رشته های مشابه در داخل کشور: ندارد.

۱۲- رشته های مشابه در خارج از کشور :

Health Information Technology
Health Information Management

۱۳- شرایط مورد نیاز برای راه اندازی رشته :

طبق ضوابط شورای نظارت ارزشیابی و گسترش دانشگاههای علوم پزشکی

۱۴- موارد دیگر (مانند بورسیه):

موردی ندارد.

فصل دوم

مشخصات دوره

۱- طول دوره و ساختار آن :

طول دوره حداقل ۴ ترم و حداکثر ۶ ترم، برطبق آئین نامه آموزشی دوره های کاردانی، کارشناسی

نابيوسته، کارشناسی پیوسته مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

دانشجویان ملزم به گذراندن ۶۸ واحد درسی به شرح ذیل می باشند؛

- دروس عمومی ۱۳ واحد
- دروس پایه ۸ واحد
- کارآموزی در عرصه ۱۲ واحد
- دروس اصلی ۱۸ واحد
- دروس اختصاصی ۱۷ واحد

۲- نام دروس و تعداد واحدهای درسی (جدول دروس):

دروس عمومی

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت	
			نظری	عملی
۱	❖ یکی از دروس گروه مبانی نظری اسلامی	۲	۳۴	---
۲	❖ یکی از دروس گروه اخلاق اسلامی	۲	۳۴	---
۳	فارسی	۳	۵۱	---
۴	زبان خارجی	۳	۵۱	---
۵	جمعیت و تنظیم خانواده	۲	۳۴	---
۶	تربیت بدنی	۱	---	۳۴
	جمع	۱۳	۲۰۴	۳۴

گرایش	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت
مبانی نظری اسلام	اندیشه اسلامی ۱ (مبدا و معاد)	۲	۳۴
	اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)	۲	۳۴
	انسان در اسلام	۲	۳۴
	حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام	۲	۳۴
اخلاق اسلامی	فلسفه اخلاق (باتکیه بر مباحث تربیتی)	۲	۳۴
	اخلاق اسلامی (مبانی و مفاهیم)	۲	۳۴
	آیین زندگی (اخلاق کاربردی)	۲	۳۴
	عرفان عملی اسلام	۲	۳۴

دروس پایه مقطع کاردانی مدارک پزشکی

پیشنیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری			
ندارد	۳۴	---	۳۴	۲	مبانی اپیدمیولوژی	۰۱
ندارد	۳۴	---	۳۴	۲	فیزیولوژی	۰۲
ندارد	۳۴	---	۳۴	۲	آناتومی	۰۳
ندارد	۳۴	---	۳۴	۲	روانشناسی روابط انسانی	۰۴
ندارد	۱۳۶	---	۱۳۶	۸	جمع	

دروس اصلی مقطع کاردانی مدارک پزشکی

پیشیناز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری			
ندارد	۵۱	---	۵۱	۳	اصطلاحات پزشکی	۰۵
۰۵	۵۱	---	۵۱	۳	بیماری شناسی ۱	۰۶
۰۶	۳۴	---	۳۴	۲	بیماری شناسی ۲	۰۷
زبان خارجی عمومی	۳۴	---	۳۴	۲	زبان اختصاصی ۱	۰۸
۰۸	۳۴	---	۳۴	۲	زبان اختصاصی ۲	۰۹
ندارد	۳۴	---	۳۴	۲	اصول مدیریت	۱۰
ندارد	۵۱	۳۴	۱۷	۲	آشنایی با کامپیوتر	۱۱
۱۱	۵۱	۳۴	۱۷	۲	مبانی تکنولوژی اطلاعات	۱۲
ندارد	۳۴۰	۶۸	۲۷۲	۱۸	جمع	

دروس اختصاصی مقطع کاردانی مدارک پزشکی

پیشیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
ندارد	۶۸	۳۴	۳۴	۳	سیستمهای رایج طبقه بندی بیماریها و اقدامات پزشکی ۱	۱۳
۱۳	۶۸	۳۴	۳۴	۳	سیستمهای رایج طبقه بندی بیماریها و اقدامات پزشکی ۲	۱۴
ندارد	۳۴	---	۳۴	۲	مدارک پزشکی ۱	۱۵
۱۵	۳۴	---	۳۴	۲	مدارک پزشکی ۲	۱۶
ندارد	۳۴	---	۳۴	۲	سازماندهی و ذخیره سازی داده های بهداشتی	۱۷
ندارد	۳۴	---	۳۴	۲	ریاضی و آمار	۱۸
۱۸	۶۸	۳۴	۳۴	۳	شاخصها و تحلیل داده های بهداشتی	۱۹
ندارد	۳۴۰	۱۱۲	۲۳۸	۱۷	جمع	

جدول کارآموزی در عرصه مقطع کاردانی مدارک پزشکی

زمان ارائه	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری			
ترم آخر	۲۰۴	۲۰۴	---	۴	کارآموزی در عرصه ۱	۲۰
ترم آخر	۲۰۴	۲۰۴	---	۴	کارآموزی در عرصه ۲	۲۱
ترم آخر	۲۰۴	۲۰۴	---	۴	کارآموزی در عرصه ۳	۲۲
	۶۱۲	۶۱۲	---	۱۲	جمع	

فصل سوم

فرم‌های مشخصات

دروس

نام درس: مبانی اپیدمیولوژی

کد درس: ۰۱

پیش نیاز:

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با تعریف اپیدمیولوژی و شناخت عوامل موثر در وضع بیمار در جامعه، فاکتورهای اپیدمیولوژیک، و همچنین آشنایی با اپیدمیولوژی مراقبت های بهداشتی و درمانی.

شرح درس: (۳۴ ساعت)

تعریف اپیدمیولوژی، سنجش تندرستی و بیماری، انواع مطالعات اپیدمیولوژیک، زنجیره علل بیماریها، اپیدمیولوژی و پیشگیری، اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر، اپیدمیولوژی مراقبت های بهداشتی و درمانی و سیاست بهداشتی

رئوس مطالب:

تعریف اپیدمیولوژی

- جنبه های تاریخی اپیدمیولوژی

- دامنه اپیدمیولوژی

سنجش تندرستی و بیماری

- تعریف تندرستی و بیماری

- سنجش های فراوانی بیماری

- استفاده از اطلاعات

- مقایسه رویداد بیماری

انواع مطالعات اپیدمیولوژی

Case report -

Case series -

Correlation studies -

Crosssectional -

Case control -

Cohort -

Experimental -

زنجیره علل بیماریها

اپیدمیولوژی و پیشگیری

- تعریف پیشگیری

- سطوح پیشگیری

- غربالگری

اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر

- اپیدمیولوژی بیماریهای شایع واگیر در ایران

- بررسی و کنترل همه گیریهای بیماریهای واگیر

اپیدمیولوژی مراقبتهای بهداشتی و درمانی

- برنامه ریزی مراقبتهای بهداشتی درمانی

- ارزیابی

منابع اصلی درس:

اصول اپیدمیولوژی مازنر ترجمه دکتر محسن جانقربانی

اصول اپیدمیولوژی مک ماهان ترجمه دکتر ناصری

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو در این درس:

آزمون پایان ترم

هدف کلی درس:

شناخت لازم از عملکرد دستگاههای مختلف بدن و آشنایی با نارسایی های فیزیولوژیکی در مقایسه با حالت طبیعی

شرح درس: (۳۴ ساعت)

شناخت کارکرد دستگاههای مختلف بدن جهت آشنایی با اختلالات آنها در حد نیاز دانشجو (رعایت حدود مطالب جهت مقطع کاردانی و عدم حذف عناوین ذکر شده در سرفصل)

رئوس مطالب:

- ۱- اعمال سلول، اعمال انواع بافت های بدن
- ۲- اعمال استخوانها، مکانیسم حرکت، مفصل، خواص کلی یک مهره متحرک، عضلات، تحیک پذیری، رباط
- ۳- فیزیولوژی دستگاه گردش خون: قلب، سیکل قلب، صداها، قلب، تحریک قلبی، خصوصیات عضله قلب، ریتم قلب، بازدهی قلب، جریان خوب بزرگ (عمومی)، جریان خون کوچک (تشی)، ساختمان خون، سلولهای خونی، هموگلوبین، گروه بندی خون، عمل گلبولها (قرمز، سفید، پلاکت) انعقاد خون، پلاسما، فشارخون شریانی، عوامل نگهدارنده فشارخون شریانی، سرخرگها، سیاهرگها، عروق لنفاوی، غدد لنفاوی، مجاری لنفاوی، عشای سروز، طحال، دستگاه رتیکوآندوتلیال، گردش خون محیطی
- ۴- دستگاه تنفس: عروق خونی ششی، پرده جنب، فیزیولوژی تنفس، تنفس داخلی (بافتی)، تنفس خارجی (ریوی)، ظرفیت هوای شش ها، دفعات تنفس، مکانیسم تنفس
- ۵- دستگاه گوارش: دهان و دندان، عمل جویدن، غدد بزاقی، معده و عمل گوارشی آن، روده باریک و گوارش غذا در آن، صفرا، شیره لوزالمعده، جذب، روده بزرگ و عمل آن، پرده صفاق، اعمال کبد، کیسه صفرا و لوزالمعده
- ۶- متابولیسم مواد غذایی (هیدرات دوکربن، چربی، پروتئین)، متابولیسم بازال، مایعات بدن داخل سلولی، خارج سلولی، الکترولیت ها، املاح، ویتامین ها، فیزیولوژی کلیه، حالب، مثانه و مجرای ادرار، تشکیل ادرار، تنظیم اسید و باز، دفع مواد زاید بدن، کلیه و فشارخون
- ۷- اعمال غدد مترشحه داخلی، اعمال هورمونهای هیپوفیز، تیروئید، پاراتیروئید، تیموس، فوق کلیوی
- ۸- فیزیولوژی دستگاه تناسلی در زن، تخمدان، تخمک گذاری، هورمونهای تخمدان، بارورشدن تخمک ماده، بلوغ، یانسگی، پستان، فیزیولوژی پستان، فیزیولوژی دستگاه تناسلی مرد، بیضه ها، اپیدیدیم، عمل پروستات

۹- فیزیولوژی دستگاه عصبی، مایع مغزی نخاعی، جریان مایع مغزی نخاعی و اعمال آن، عملکرد مخ، مخچه، قشر مغز، اعصاب حسی حرکتی، عمل نخاع شوکی، عمل رفلکس، اتصال عصب، اعصاب نخاعی و اعمال آن

۱۰- اندامهای حس: فیزیولوژی حس بینایی، انکسار چشم، پرده های چشم و اعمال آن، فیزیولوژی حس شنوایی، شنوایی و تعادل، فیزیولوژی حس چشایی، حس بویایی، لامسه، عمل تنظیم حرارتی پوست، عرق، عمل محافظتی پوست

منابع اصلی درس:

آخرین ویرایش کتب آناتومی و فیزیولوژی موجود
آناتومی و فیزیولوژی، مهدی نورانی (آخرین ویرایش)

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون میان ترم و پایان ترم

نام درس: آناتومی

کد درس: ۰۳

پیش نیاز: -----

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

شناخت لازم از دستگاههای مختلف بدن به منظور درک بهتر از بیماریها و اصطلاحات مربوطه

شرح درس:

درس آناتومی شامل مطالب مربوط به دستگاههای بدن انسان در حد نیاز دانشجو (رعایت حدود مطالب جهت مقطع کاردانی و عدم حذف عناوین ذکر شده در سرفصل) و آشنایی با ساختمان بدن انسان

رئوس مطالب:

۱- تعریف کالبد شناسی، تقسیمات کالبد شناسی بدن انسان، سلول و بافتهای تشکیل دهنده، انواع بافت (پوششی، غدد، غشا، عضلانی، عصبی، همبند، چربی، الاستیک، لیفی، غضروفی، استخوانی)

۲- دستگاه حرکتی:

a- استخوان: تقسیم بندی استخوانها، استخوانهای مجامه، درزها، ملازها، صورت، جناغ، دنده ها، ستون فقرات، لگن، استخوانهای اندامهای طرفی فوقانی و تحتانی

b- مفاصل: انواع مفصل، طبقه بندی مفاصل، شانه، آرنج، مچ، زانو

c- عضلات: عضلات سروصورت (درحد آشنایی)، سینه، شکم، پشت، اندامهای طرفی فوقانی و تحتانی

۳- دستگاه گردش خون: ساختمان قلب، عروق خونی بزرگ متصل به قلب، عروق و اعصاب ویژه قلب، شریانها، وریدها، عروق و غدد لنفاوی، ساختمان خون

۴- دستگاه تنفس: حلق، حنجره، تارهای صوتی، نای، برونش، ریه، عروق ریه

۵- دستگاه گوارش: دهان، دندان، حلق، لوزه، مری، معده، روده کوچک، روده بزرگ، پرده صفاق، کبد، کیسه صفرا، لوزالمعده

۶- دستگاه ادراری: ساختمان کلیه، لگنچه، حالب، مثانه، مجرای ادرار

۷- دستگاه تولید مثل: لگن، میان دوراه، محتویات لگن، مهبل، رحم، تخمدان، جفت، بندناف، جریان خون جنین، پستان، دستگاه تولیدمثل مرد، بیضه، اپیدیدیم، کیسه منی، پروستات

۸- دستگاه غدد داخلی: ساختمان غدد (هیپوفیز، تیروئید، پاراتیروئید، تیموس، فوق کلیوی)

۹- دستگاه عصبی: اعصاب مرکزی (نخاع، مغز)، پرده های مغز، قشر مرکزی و حسی، تالاموس، هیپوتالاموس، اعصاب سمپاتیک و پاراسمپاتیک

۱۰- اندامهای حواس: ساختمان حس بینایی، کره چشم، پرده های چشم، اعصاب چشم، ساختمان حس شنوایی، گوش خارجی، میانی و استخوانهای آن، داخلی، چشایی و بویایی و لامسه، ساختمان پوست، ضمایم پوست

۱۱- استفاده از مولاژ، پوستر، اسلاید و وسایل سمعی و بصری بطور عملی هنگام تدریس

منابع اصلی درس:

آخرین ویرایش کتب آناتومی و فیزیولوژی موجود
آناتومی و فیزیولوژی ، مهدی نورانی (آخرین ویرایش)

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون میان ترم و پایان ترم

نام درس: روانشناسی روابط انسانی

کد درس: ۰۴

پیش نیاز: -----

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در پایان دوره دانشجو باید از مسائل زیر درک خوبی داشته باشد.

- ۱- روش‌های مختلف روانشناسی و ارتباط فردی
- ۲- تفاوت‌های فردی از حیث ویژگی‌های شخصیتی
- ۳- تاثیر فرهنگ‌های مختلف در ساختار شخصیتی اشخاص
- ۴- مهارت‌های موثر حل مساله

شرح درس: (۳۴ ساعت)

تاکید اساسی در این درس معرفی اصول روانشناسی و ارتباط بین فردی و نقش آن در تحول و رشد فرد و حرفه است فرد باید ویژگی‌های شخصیتی و شیوه‌های ارتباط مدیریتی، حل مسئله و تفاوت‌های فرهنگی که در محیط کار مفید است را یاد بگیرد.

رئوس مطالب:

- ۱- درک نحوه چگونگی مدیریت رفتار فردی
- الف- درک خود و چگونگی کسب موفقیت در روابط بین فردی در محیط کار
- ب- خود انگیزی و تعیین هدف
- ج- حل مسئله و خلاقیت
- د- دستیابی به سلامتی از طریق کنترل و مدیریت استرس
- هـ- مدیریت استرس‌های شخصی
- و- بهداشت روانی از دیدگاه‌های مختلف
- ۲- چگونگی کنار آمدن با مردم
- الف- ارتباط با مردم
- ب- حل تعارض و ابراز وجود
- ج- با مدیر و همکاران و مراجعین
- د- رشد مهارت ارتباط سایر فرهنگ‌ها
- ۳- ایجاد اعتماد در محیط کار
- الف- انتخاب شغل
- ب- جستجوی شغل

- ج- کسب عادات شغلی مفید
- د- کسب اعتماد به نفس و ایجاد توانایی مدیریتی در خود

منابع اصلی درس:

زمینه روانشناسی هیلگارد (آخرین ویرایش)

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون پایان ترم

کد درس: ۰۵

نام درس: اصطلاحات پزشکی

پیش نیاز: . . . . .

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

فراگیری واژه های رایج عمومی پزشکی

شرح درس: (۵۱ ساعت)

ارائه واژه های رایج عمومی پزشکی در قالب کلمات و شرح معانی مختلف آنها

رئوس مطالب:

اصطلاحات رایج آناتومی

اصطلاحات رایج فیزیولوژی

اختصارات رایج در پزشکی (قسمتهای مختلف بیمارستان، اشکال و دستورات مصرف داروها، بیماریهای داخلی و جراحی)

پیشوندها و پسوندها و ریشه های رایج در پزشکی

اصطلاحات رایج در بیماریهای داخلی و جراحی و کاربرد آنها

اختصارات رایج در آمار پزشکی و پرونده های بیماران

منابع اصلی درس:

- Medical Terminology , Barbara Cohen
- Medical Terminology , Birmangam
- Medical Terminology , Juanita.J. Davies
- Medical Terminology , Austerine and Clarjan
- Abbreviation, Dorland`s
- Abbreviation, Neil.M. Davis

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون پایان ترم

هدف کلی درس:

آشنایی با کلیات و مفاهیم بیماریها و شناخت حالات انسان در سلامت و بیماریها و نیز آشنایی با عوامل بیماریزا (باکتری، ویروس، انگل و قارچ)

شرح درس: (۵۱ ساعت)

ارائه مطالب مرتبط با کلیات و مفاهیم بیماریها و حالات سلامت و بیماریها، ارائه مطالب مرتبط با شناخت عوامل بیماریزا (باکتری، ویروس، انگل و قارچ)

رئوس مطالب:

الف- آشنایی با کلیات میکرو ارگانیسم های بیماری زا (کلیه عناوین باید در حد آشنایی مطرح شود)

- باکتری شناسی:

آشنایی با کلیات میکروبیولوژی در مورد ساختمان، شکل، طبقه بندی، تدابیر دفاعی بدن در مقابل عفونت

(باکتری، سپتی سمی)، باکتریهای بیماریزا، مفهوم اپیدمیولوژی در باکتری شناسی

- ویروس شناسی:

شکل و ساختمان و مقایسه آنها با باکتریها، تکثیر و طبقه بندی، انواع ویروس، سیر بیماری زایی در بدن انسان

- قارچ شناسی:

شکل و ساختمان، طبقه بندی، انواع قارچهای بیماری زا و غیر بیماریزا

- انگل شناسی:

شکل و ساختمان، سیکل زندگی و طبقه بندی انگل ها، پروتوزوئرها، بیماریزا در بدن انسان و حیوان

ب- مقدمه:

تعریف سلامت و بیماری، طبقه بندی بیماریها، علل بوجود آورنده بیماریها (ارثی، مادرزادی، عفونی، مکانیکی،

آلرژی، کمبود مواد غذایی، و ...)، علائم بیماریها (عمومی، موضعی، ذهنی، عینی)، معاینات بالینی، سیر بیماریها،

پیشگیری، عوارض

ج- بیماریهای رایج داخلی و جراحی دستگاههای مختلف بدن:

- دستگاه تنفس:

مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه تنفس، بیماریهای شایع داخلی و جراحی دستگاه تنفس فوقانی، بیماریهای داخلی و جراحی دستگاه تنفس تحتانی (نای، نایژه، پرده جنب، ریتین)
- دستگاه گردش خون:

مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه گردش خون، بیماریهای شایع داخلی و جراحی قلب (عضله، دریچه ها) ، عروق (شریان، ورید، لنف)، خون و بیماریهای آن
- دستگاه گوارش:

مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه گوارش، بیماریهای شایع داخلی و جراحی دستگاه گوارش، دهان، مری، معده، اثنی عشر، روده کوچک، روده بزرگ، رکتوم، کبد، لوزالمعده، کیسه صفرا
- دستگاه عضلانی - حرکتی:

مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه عضلانی و حرکتی، بیماریهای شایع داخلی و جراحی استخوان، مفاصل، عضلات، شکستگی (باز و بسته)
- دستگاه ادراری - تناسلی:

مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه ادراری و تناسلی، بیماریهای شایع داخلی و جراحی دستگاه ادراری (کلیه، حالب، مثانه) ، بیماریهای شایع دستگاه تناسلی زنان (رحم، تخمدان، گردن رحم) و مردان (اپیدیدیم، پروستات)

منابع اصلی درس:

بیماریهای داخلی و جراحی (برونرو سوداژ ترجمه دلاورخان و همکاران) بدون توجه به بخشهای فرایند پرستاری

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجوی:

آزمون پایان ترم

نام درس: بیماری شناسی ۲

کد درس: ۰۷

پیش نیاز: بیماری شناسی ۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با کلیات و مفاهیم بیماریها و شناخت حالات انسان در سلامت و بیماریها

شرح درس: (۳۴ ساعت)

ارائه مطالب مرتبط با کلیات و مفاهیم بیماریها و حالات سلامت و بیماری

رئوس مطالب:

- دستگاه عصبی:

مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه اعصاب، بیماریهای شایع داخلی و جراحی دستگاه عصبی (مغز، نخاع،

عروق مغزی)، بیماریهای دستگاه عصبی (صرع، کره، پارکینسون)

- بیماریهای غدد داخلی:

مروری بر آناتومی و فیزیولوژی غدد داخلی، بیماریهای شایع داخلی و جراحی غدد داخلی (هیپوفیز، تیروئید و

پاراتیروئید، پانکراس، فوق کلیوی)

- بیماریهای چشم و گوش:

مروری بر آناتومی و فیزیولوژی چشم و گوش، بیماریهای شایع داخلی و جراحی چشم (پلک، غدد اشکی، قرنیه،

شبکیه، عدسی)، بیماریهای شایع داخلی و جراحی گوش (خارجی، میانی، داخلی)

- بیماریهای پوست:

مروری بر آناتومی و فیزیولوژی پوست، بیماریهای شایع پوستی

- بیماریهای مادران و نوزادان:

مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه تناسلی داخلی و خارجی زنان، سیکل قاعدگی، لقاح، تشخیص حاملگی،

بیماریهای شایع دوران حاملگی، عوارض دوران بارداری، بیماریهای زنان

- بیماریهای واگیردار:

تعریف بیماری، ایمنی (انواع ایمنی)، بیماریهای شایع عفونی (کودکان و بزرگسال)

- بیماریهای روانی:

تعریف بیماری روانی، بیماریهای شایع روانی، ارتباط با بیمار روانی

منابع اصلی درس:

بیماریهای داخلی و جراحی (برونرو سوداٹ ترجمہ دلاورخان و همکاران) بدون توجه به بخشهای فرایند
پرستاری

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون پایان ترم

کد درس: ۰۸

نام درس: زبان اختصاصی ۱

پیش نیاز: زبان خارجی عمومی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

ارتقاء مهارت‌های زبانی دانشجویان با به کارگیری چهار مهارت زبانی برای ارتقاء مهارت خواندن

شرح درس: (۳۴ ساعت)

باتوجه به محدود بودن منابع فارسی لازم است دانشجویان مهارت کافی در درک متون تخصصی مدارک پزشکی و مدیریت اطلاعات بهداشتی و درمانی را بااستفاده از منابع تعیین شده کسب نمایند.

رئوس مطالب:

۱- خواندن متون تخصصی

۲- ایجاد مهارت‌های شنیداری (از طریق نوار متون تخصصی)

۳- ایجاد مهارت‌های گفتاری (از طریق سوال و جواب‌های تخصصی)

تذکر: به منظور تقویت مهارت‌های دانشجویان لازم است استاد درس در کلاس به زبان انگلیسی صحبت نماید

منابع اصلی درس:

کتاب انگلیسی برای دانشجویان کاردانی مدارک پزشکی، انتشارات سمت

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجویان:

آزمون بصورت تستی و عملی

کد درس: ۰۹

نام درس: زبان اختصاصی ۲

پیش نیاز: زبان اختصاصی ۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

درک متون تخصصی مدارک پزشکی

شرح درس: (۳۴ ساعت)

باتوجه به محدود بودن منابع فارسی لازم است دانشجویان مهارت کافی در درک متون تخصصی مدارک پزشکی و مدیریت اطلاعات بهداشتی و درمانی را با استفاده از منابع تعیین شده کسب نمایند.

رئوس مطالب:

۱- تقویت مهارت‌های خواندن متون تخصصی

۲- یادگیری سریع خوانی همراه با درک مطالب مدارک پزشکی

۳- آشنایی با واژه های تخصصی مدارک پزشکی و مدیریت اطلاعات بهداشتی در متون تخصصی

۴- یافتن رئوس مطالب تخصصی

۵- آشنایی با اصول ترجمه و خلاصه سازی متون تخصصی

تذکر: به منظور تقویت مهارت‌های دانشجویان لازم است استاد درس در کلاس به زبان انگلیسی صحبت نماید

منابع اصلی درس:

مقالات AHIMA و سایر نشریات تخصصی و متون برگزیده از کتب تخصصی مدارک پزشکی نظیر

هافمن، اسکورکا و متون تخصصی موجود در اینترنت

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجویان:

مهارت‌های فوق از طریق تست های درک مطلب، معادل واژه های تخصصی و جایگذاری سنجش شود.

نام درس: اصول مدیریت

کد درس: ۱۰

پیش نیاز: -----

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با اصول مدیریت، سازمان، وظایف مدیر

شرح درس: (۳۴ ساعت)

تعاریف مدیریت، تعاریف سازمان، مکاتب مدیریت، انواع مدیران، وظایف مدیران، نظریه های جدید مدیریت

رئوس مطالب:

- ۱- تعریف مدیریت به استناد منابع معتبر « ضرورت علم مدیریت » علم یا هنر بودن مدیریت
- ۲- تعریف سازمان، تاریخچه پیدایش سازمانها، ضرورت سازمانها در دنیای امروز اجراء یک سازمان
- ۳- انواع مدیران (مدیران ارشد، مدیران میانی، مدیران عملیاتی)، ویژگیها و توانائیهای لازم برای هر کدام از مدیران
- ۴- وظایف مدیریت (برنامه ریزی، سازماندهی، رهبری، کنترل)
- ۵- برنامه ریزی، تعریف ضرورت برنامه ریزی، مراحل برنامه ریزی، انواع برنامه ریزی (کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت) ضرورت وجود اطلاعات جهت برنامه ریزی
- ۶- سازماندهی، تعریف انواع نمودارهای سازمانی، سازمان رسمی و غیر رسمی
- ۷- رهبری و هماهنگی، تعریف رهبری، ویژگیهای رهبری
- ۸- کنترل، تعریف کنترل، ضرورت کنترل، ضرورت جمع آوری اطلاعات برای کنترل
- ۹- آشنائی با مکاتب مدیریت (مکتب کلاسیک، روابط انسانی، سیستمها) تاریخچه اصول کلی و بنیانگذاران

منابع اصلی درس:

- مبانی مدیریت - دکتر جاسبی
مدیریت - دکتر ایران نژاد باریزی

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون بصورت تستی و تشریحی

کد درس: ۱۱

نام درس: آشنایی با کامپیوتر

پیش نیاز: _____

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری ۱ واحد - عملی ۱ واحد

هدف کلی درس:

آشنایی کامل فراگیران با مفاهیم اصلی آخرین نسخه سیستم عامل Windows و توانایی استفاده از این سیستم عامل

شرح درس: (۵۱ ساعت)

امروزه سیستم عامل ویندوز یکی از سیستم های عامل قدرتمند بحساب آمده و اکثر نرم افزارها بصورت تحت ویندوز به بازار عرضه میشوند و لذا آشنایی کامل فراگیران با اجزای این سیستم عامل جهت انجام امور مورد نیاز آنان ضروری بوده و این نیاز کاملا محسوس است.

رئوس مطالب:

آشنایی با ساختار کامپیوتر، تعریف نرم افزار و سخت افزار، ورودی و خروجی، معرفی قطعات سخت افزاری، طبقه بندی انواع نرم افزارها، معرفی انواع تجهیزات ورودی و خروجی (انواع چاپگر، کارت گرافیک، مودم، کارت صدا و ...)

معرفی کامل سیستم عامل، معرفی ویندوز بعنوان سیستم عامل، بنان اختلاف سیستم عامل داس با ویندوز، روند راه اندازی کامپیوتر

اصول ویندوز و مفاهیم اولیه آن: محیط کار ویندوز و ویژگیهای آن، مفاهیم اولیه ویندوز (آیکن، طرز استفاده از ماوس، پوشه، Shortcut)، Desktop و تغییر آن (تغییر طرح زمینه، محافظ صفحه نمایش، تغییر قلم و رنگ، تغییر وضوح صفحه)، Taskbar و پیکر بندی آن (تغییر موقعیت، اندازه، پنهان کردن، فعال یا غیرفعال کردن، تاریخ و ساعت)، آیکن ها یا نمادهای گرافیکی، مرتب کردن آیکن های صفحه، توضیح کلی در خصوص خصوصیات (Properties)، آغاز اجرای ویندوز، قطع اجرای ویندوز

اجرای برنامه ها: اجزای پنجره ها (نوار عنوان، منو، ابزار، آدرس، وضعیت، محیط داخل پنجره)، کنترل پنجره ها (Minimize, Maxi maize, Restore, Size, Close)، مرتب کردن پنجره ها (Tile ver.Tile hor.Cascade)، کید سمت راست ماوس)، اجرای برنامه ها از صفحه و منوی شروع منوی Start: آشنایی با منو، آشنایی با منوی Programs، آشنایی با منوی Favorites، آشنایی با منوی Documents، آشنایی با منوی Setting و گزینه های آن، سفارشی کردن منوی شروع، توضیح در مورد Find، آشنایی با Help، توضیح در خصوص Run آشنایی با Control panel و هریک از آیکن های معمول آن

مدیریت دیسک ها فایل ها و پوشه ها: دسترسی به درایوها، آشنایی با فایل و پوشه و نحوه ایجاد آنها، تغییر صفات، حذف، تغییرنام، انتقال و کپی کردن فایلها و پوشه ها، روشهای انتخاب فایلها و پوشه ها، آشنایی با

جستجو گر ویندوز، آشنایی با سطل بازیافت Recycle bin و بازیابی فایلها و پوشه ها از آن (تغییر ظرفیت، نادیده گرفتن آن در زمان حذف و تخلیه آن)

ابزارهای سیستم (System Tools): توضیح در مورد Scan disk، توضیح در مورد Disk defragmenter، توضیح

در مورد Disk cleanup، توضیح در مورد System Info

نرم افزارهای همراه ویندوز: Calculator, Paint, Wordpad

توانایی نصب و راه اندازی و کار با چاپگر (تعیین چاپگر پیش فرض)

توانایی نصب و راه اندازی ویندوز

منابع اصلی درس:

خودآموز ویندوز، انتشارات مجتمع فنی تهران

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون تستی - آزمون تشریحی - آزمون عملی

نام درس: مبانی تکنولوژی اطلاعات

پیش نیاز: آشنایی با کامپیوتر

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری ۱ واحد - عملی ۱ واحد

هدف کلی درس:

آشنایی فراگیران با تکنولوژی اطلاعات و کاربرد آن در سایر علوم، نیز آشنایی با یک واژه پرداز و بانک اطلاعاتی جهت برآوردن نیازهای کاری آنان

شرح درس: (۵۱ ساعت)

در دنیای اطلاعاتی امروز که هر کس در انجام امور مربوط به خود با انبوهی از اطلاعات سر و کار دارد لازم است به طریقی نسبت به حروف چینی و تبادل اطلاعات و یا دسته‌بندی و نگهداری سیستماتیک اطلاعات جهت استفاده‌های آتی خود اقدام نماید در این راستا لازم است تا دانشجویان با چگونگی استفاده از یک واژه پرداز و بانک اطلاعاتی آشنا گردند.

رئوس مطالب:

تعریف IT ، جایگاه و زمینه‌های استفاده از آن، کاربرد در رشته‌های مختلف از جمله آموزش پزشکی و مدارک پزشکی

آشنایی با نرم افزار Word

۱- تعریف واژه پرداز و انواع آن ، شناسایی محیط اصلی word و اصول کار با آن (سند جدید، ذخیره کردن سند و باز کردن سند)

۲- انتخاب و جابجا کردن متن، کپی کردن متن، انتخاب قلم، سبکهای نگارش، اندازه قلم، قالب بندی کاراکترها و پاراگرافها.

۳- توانایی کار با جدول

۴- اصول کار با کادرها، سر صفحه، پا صفحه، پاورقی، حاشیه بندی

۵- توانایی رسم ترسیمات ساده، نوار ابزار Drawing ، درج تصاویر گرافیکی آماده (Clipart)

۶- سیستمهای علامت و شماره گذاری شده

۷- توانایی چاپ متن

آشنایی با نرم افزار Access

۱- تعریف فایل و بانک اطلاعاتی - فیلد - رکورد

۲- ایجاد یک بانک اطلاعاتی جدید (تعریف مشخصات جدول و فیلد، تعیین مشخصات فیلدها، انتخاب نوع داده‌ها، اندازه و ساختار فیلدها و ...)

کد درس: ۱۲

- ۳- اضافه کردن جدول جدید به یک بانک اطلاعاتی - ارتباط جدولها - فیلدهای کلیدی و ایندکس - برقراری ارتباط بین جدولها - ایجاد تغییر ر جدولها
- ۴- اضافه کردن رکورد به جدول - انتخاب، اضافه کردن، جابجایی و حذف رکوردها
- ۵- کنترل داده‌های وروی
- ۶- مرتب سازی، جستجوی رکوردها و فیلتر کردن داده‌های جدول

منابع اصلی درس:

خودآموز Microsoft Word و خودآموز Microsoft Access (آخرین ویرایش)

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون تستی پایان ترم، آزمون عملی

نام درس: سیستمهای رایج طبقه بندی بیماریها و اقدامات پزشکی (۱)

کد درس: ۱۳

پیش نیاز: اصطلاحات پزشکی و بیماری شناسی ۱

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری ۲ واحد - عملی ۱ واحد

هدف کلی درس:

آشنایی کامل فراگیران با مفاهیم اصلی آخرین سیستم رایج طبقه بندی بیماریها و آخرین سیستم رایج طبقه بندی اقدامات و ایجاد توانایی در کدگذاری، ذخیره سازی و بازیابی اطلاعات تشخیصی و اقدامی عمومی

شرح درس: (۶۸ ساعت)

اطلاعات ثبت شده در پرونده های بهداشتی و بالینی اساس بسیاری از پژوهش های گذشته نگر و مطالعات مقایسه ای در علوم پزشکی و برنامه ریزی های بهداشتی است. طبقه بندی این اطلاعات با استفاده از سیستم های طبقه بندی معتبر گامی موثر در جهت تامین اطلاعات مورد نیاز پژوهشگران و مدیران بهداشتی است. در این درس فراگیران ضمن آشنایی با سیستم های طبقه بندی قادر خواهند بود اطلاعات تشخیصی اقدامی عمومی را کدگذاری، ذخیره و بازیابی نمایند.

رئوس مطالب:

مفاهیم اصلی شامل تعریف کد، کدگذاری بیماریها و اقدامات، طبقه بندی، طبقه بندی بیماریها و اقدامات، خصوصیات طبقه بندی، هدف از ایجاد طبقه بندی بیماریها و اقدامات، تعریف نامگذاری، تفاوت طبقه بندی و

نامگذاری، معرفی IND، معیارهای تهیه IND

تاریخچه و سیر ایجاد طبقه بندی بیماریها و اقدامات، نقش WHO در ایجاد و توسعه سیستم های طبقه بندی، معرفی ویرایش های بین المللی ICD، معرفی ساختار فهرست شماره ای، الفبایی و سایر جلدهای آخرین سیستم طبقه بندی رایج بیماریها و اقدامات.

آشنایی کامل با اختصارات، اصطلاحات، قراردادها، علائم خاص، و ارجاعات دوجانبه در فهرست الفبایی و شماره

ای آخرین سیستم طبقه بندی رایج بیماریها و اقدامات (همراه با تمرین عملی)

نحوه انتخاب واژه عنوانی در شرح تشخیص و اقدام (همراه با تمرین عملی)

نحوه استخراج کد از فهرست الفبایی و کنترل آن در فهرست شماره ای (همراه با تمرین عملی)

نحوه ذخیره سازی اطلاعات تشخیصی اقدامی کدگذاری شده در سیستم دستی و کامپیوتری (همراه با تمرین

عملی)

نحوه استخراج اطلاعات و گزارش گیری در سیستم دستی و کامپیوتری (همراه با تمرین عملی)

کاربرد و اهمیت کدگذاری، دستورالعمل های کدگذاری اقدامات عمومی (همراه با تمرین عملی)

آشنایی با اصطلاحات و اقدامات رایج در پزشکی شامل اعمال جراحی، اقدامات آزمایشگاهی، رادیولوژی، پیشگیری، دارویی و ....

نحوه کدهای به اقدامات لغو شده و ناقص انجام شده (همراه با تمرین عملی)

تعریف تشخیص اصلی، سایر تشخیص ها، اقدام اصلی و سایر اقدامات

آشنایی با سیستم های طبقه بندی شامل ICD-DA, ICD-O, ICD-NA, ICD-MD, ICD-R&O و نیز

ICPM, ICIDH (ICF) در حد زمینه استفاده، ویرایشهای مختلف و سازمان ایجاد کننده

آشنایی با سیستم های نامگذاری شامل SNDO, CMIT, CPT, SNOP, SNOMED در حد زمینه استفاده، ویرایشهای

مختلف و سازمان ایجاد کننده

منابع اصلی درس:

دستورالعمل استفاده از سیستم های طبقه بندی

آخرین ویرایش مدیریت اطلاعات بهداشتی (هوفمن): مفاهیم اصلی نامگذاری و طبقه بندی

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی:

آزمون تستی - آزمون تشریحی - آزمون عملی

نام درس: سیستمهای رایج طبقه بندی بیماریها و اقدامات پزشکی (۲)

کد درس: ۱۴

پیش نیاز: سیستمهای رایج طبقه بندی بیماریها و اقدامات پزشکی (۱)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری ۲ واحد - عملی ۱ واحد

هدف کلی درس:

کسب مهارت بیشتر در زمینه طبقه بندی و کدگذاری بیماریها آشنایی با دستورالعملهای اختصاصی بعضی از فصول آخرین ویرایش بین المللی ICD

شرح درس: (۶۸ ساعت)

با توجه به گستردگی بیماریها بالاخص در مورد بیماریهایی که ارزش تحقیقات بیشتری دارند لازم است فراگیران با اصول و قواعد کد گذاری این گونه بیماریها در سطح تخصصی آشنا شوند.

رئوس مطالب:

۱- تجزیه و تحلیل تک وضعیتی و چند وضعیتی

۲- طبقه بندی دو جانبه در آخرین ویرایش بین المللی ICD

۳- وضعیتهای متعدد

الف: روش طبقه بندی وضعیتهای متعدد.

ب: شیوه استخراج کد وضعیتهای متعدد از فهرست الفبایی آخرین ویرایش بین المللی ICD

ج: دستورالعملهای کد گذاری وضعیتهای متعدد.

د: کد گذاری شرح تشخیصهای مرتبط با این موضوع بصورت عملی

۴- دستورالعملهای کد گذاری وضعیتهای حاد و مزمن

۵- انتخاب مجدد تشخیص اصلی

الف: آشنائی با دستورالعملهای انتخاب مجدد تشخیص اصلی بصورت تئوری

ب: کار عملی بر روی شرح تشخیصهایی که نیاز به انتخاب مجدد تشخیص اصلی دارند

۶- وضعیتهای احتمالی و تمدید

الف: دستورالعملهای کد گذاری وضعیتهای احتمالی و تمدید

ب: شیوه استخراج که وضعیتهای احتمالی و تمدید

ج: کد گذاری شرح تشخیصهای مرتبط با این موضوع بصورت عملی

۷- عوارض بعد از عمل جراحی

الف: روش طبقه بندی عوارض بعد از عمل جراحی در فهرست شماره ای آخرین

ب: شیوه استخراج کد عوارض بعد از عمل جراحی از فهرست الفبایی آخرین

ج: دستورالعمل‌های کد گذاری عوارض بعد از عمل جراحی بر مبنای آخرین
۸- عوارض بعدی

الف: روش طبقه بندی عوارض بعدی در فهرست شماره ای

ب: شیوه استخراج کد عوارض بعدی از فهرست الفبایی

ج: دستورالعمل‌های کد گذاری عوارض بعدی

د: کد گذاری شرح تشخیص‌های مرتبط با این موضوع بصورت عملی

۹- عوامل خارجی صدمات و مسمومیت‌ها

الف: روش طبقه بندی عوامل خارجی صدمات در فهرست شماره ای

ب: شیوه استخراج کد عوامل خارجی صدمات از فهرست الفبایی

ج: دستورالعمل‌های کد گذاری عوامل خارجی صدمات و مسمومیت‌ها

د: کد گذاری شرح تشخیص‌های مرتبط با موضوع بصورت عملی

۱۰- عوامل موثر بر وضعیت‌های بهداشتی

الف: روش طبقه بندی عوامل موثر بر وضعیت‌های بهداشتی

ب: شیوه استخراج کد عوامل موثر بر وضعیت‌های بهداشتی از فهرست الفبایی

ج: دستورالعمل‌های کد گذاری عوامل موثر بر وضعیت‌های بهداشتی

د: کد گذاری شرح تشخیص‌های مرتبط با موضوع بصورت عملی

۱۱- بیماریهای عفونی و انگلی

الف: روش طبقه بندی بیماریهای عفونی و انگلی

ب: دستورالعمل‌های کد گذاری بیماریهای عفونی و انگلی

ج: کد گذاری شرح تشخیص‌های مرتبط با موضوع بصورت عملی

۱۲- نتوپلاسم‌ها

الف: روش طبقه بندی نتوپلاسم‌ها در فهرست شماره ای

ب: شیوه استخراج کد نتوپلاسم‌ها با استفاده از فهرست الفبایی

ج: دستورالعمل‌های کد گذاری نتوپلاسم‌ها

د: کد گذاری شرح تشخیص‌های مرتبط با موضوع بصورت عملی

۱۳- سقط، حاملگی، زایمان و دوره نفاسی

الف: روش طبقه بندی سقط، حاملگی، زایمان و دوره نفاسی در فهرست شماره ای

ب: نحوه استخراج کد موارد مذکور از فهرست الفبایی

ج: دستورالعمل‌های کد گذاری مرتبط با موضوع مذکور

د: کد گذاری شرح تشخیص‌های مرتبط با موضوع بصورت عملی

۱۴- صدمات و مسمومیت ها

الف: روش طبقه بندی صدمات و مسمومیت ها

ب: نحوه استخراج کد موارد مذکور از فهرست الفبایی

ج: دستورالعمل های کدگذاری مرتبط با موضوع

د: کدگذاری شرح تشخیص های مرتبط با موضوع بصورت عملی

منابع اصلی درس:

آخرین ویرایش بین المللی ICD

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون تستی - آزمون تشریحی - آزمون عملی

نام درس: مدارک پزشکی ۱

کد درس: ۱۵

پیش نیاز: -----

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با علم مدارک پزشکی (مدیریت اطلاعات بهداشتی و درمانی) و تاریخچه آموزش آکادمیک و اهمیت آن، آشنایی کامل و دقیق با اوراق اصلی و مخصوص پرونده بیمار، ترتیب تقدم اوراق و اهمیت آن در پرونده بالینی بیمار، آشنایی کامل با ارزش مدارک پزشکی و وظایف و مسئولیتهای یک مسئول مدارک پزشکی، نقش اطلاعات بهداشتی درمانی در مراقبتهای بهداشتی و درمانی، نظارت بر صحت اطلاعات، ارائه و عرضه آن به طور مقتضی، محافظت اطلاعات از استفاده غیر مجاز.

شرح درس: (۳۴ ساعت)

اطلاعات مندرج در پرونده بیماران از سرمایه‌های غنی علم پزشکی و منابع بسیار باارزشی است که جهت درمان بیمار، ارزیابی مراقبتهای بهداشتی و درمانی، آموزش پزشکی و ... از آن بهره‌برداری میشود این اطلاعات ذیقیمت زمانی معتبر است که توسط متخصصان رشته مدارک پزشکی مدیریت شود. با ارائه درس مدارک پزشکی ۱ اهمیت ذخیره این اطلاعات در فرم‌های اصلی و مخصوص مورد تاکید قرار گرفته و فراگیران قادر خواهند بود اثرات مفید این اطلاعات را شناخته (ضمن محافظت از استفاده غیر مجاز آن) و آن را مورد استفاده خود و کلیه تیم مراقبت بهداشتی درمانی قرار دهند.

رئوس مطالب:

۱- تعریف مدارک پزشکی (مدیریت اطلاعات بهداشتی و درمانی) به استناد مراجع معتبر. توضیح کلی ضرورت وجود علم، رشته و حرفه مدارک پزشکی، اهمیت جمع‌آوری اطلاعات در نظام مراقبت بهداشتی.

۲- آشنایی با نحوه شکل‌گیری و آموزش آکادمیک مدارک پزشکی در ایران، آمریکا، استرالیا و کانادا (مهمترین تحولات آموزش مدارک پزشکی در قرون هفدهم، هجدهم، نوزدهم، بیستم و بیست و یکم، چگونگی تاسیس رشته، مقاطع تحصیلی و تغییر نام رشته)

۳- بیان اهمیت مدارک پزشکی از نظر بیمار، پزشک، بیمارستان، بهداشت جامعه، آمار، آموزش و پژوهش علوم پزشکی، ارزیابی کمی و کیفی کادر پزشکی.

۴- آشنایی با سیکل اطلاعات در بیمارستان و شکل‌گیری پرونده پزشکی (از پذیرش تا ترخیص)

۵- آشنایی با واحدهای مختلف بخش مدارک پزشکی در بیمارستان

۶- تعریف اوراق و فرم‌های پرونده پزشکی و شرح کامل مطالب و مندرجات و کاربرد اوراق لازم و عمومی پرونده بیماران شامل برگهای پذیرش و خلاصه ترخیص و برگه‌های آن رضایت نامه‌ها و توضیح کامل

- در خصوص اهمیت آنها، خلاصه پرونده، شرح حال، سیر بیماری، تقاضای مشاوره، مراقبت قبل از عمل، بیهوشی، گزارش عمل جراحی، مراقبت بعد از عمل، دستورات پزشکی، گزارش پرستار، کنترل علائم حیاتی، نمودار علائم حیاتی، گزارش آسیب شناسی، گزارش رادیولوژی، الصاق گزارش آزمایشگاهی. الصاق الکتروکاردیوگرام، جذب و دفع مایعات، مدت زمان نگهداری اوراق مذکور.
- ۷- بیان ترتیب تقدم اوراق موجود در پرونده و پوشه گذاری آنها پس از ترخیص بیمار.
- ۸- آشنایی با عناصر اطلاعاتی دفاتر ثبت (مرگ و میر، سرطان، پاتولوژی، زایمان، دیابت و موارد خاص) و گواهی نامه ها (تولد، مرگ، بیماری و ...) و مدت نگهداری آنها.
- ۹- طبقه بندی پرسنل بخش مدارک پزشکی (تعداد، خصوصیات، شرایط احراز، وظایف و مسئولیتها) و مقایسه با آمریکا.
- ۱۰- معرفی کامل کمیته مدارک پزشکی (از نظر اعضا و وظایف و سایر خصوصیات آن) و بررسی نقش متخصصین مدارک پزشکی در سایر کمیته های بیمارستانی.

منابع اصلی درس:

مدارک پزشکی انتشارات دانشگاه علوم پزشکی ایران
 آخرین ویرایش مدیریت اطلاعات بهداشتی (هوفمن)

Health Information : Management of Strategic Resource (Abdelhak, Marvat) – Last edition

Health Information Management; Principles and Organization for Health Record Services (Margaret.A.Skurka)- last edition

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجویان:

ارائه کار کلاسی در طول ترم همراه با فعالیت آموزشی محسوس توسط دانشجو - آزمون تستی پایان ترم

نام درس: مدارک پزشکی ۲

پیش نیاز: مدارک پزشکی ۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

کد درس: ۱۶

هدف کلی درس:

بیان ضرورت تکمیل اطلاعات مندرج در فرمهای مدارک پزشکی، آشنایی با اوراق اختصاصی و سایر اوراق، کلیه کارتهای مورد استفاده در مدارک پزشکی، توضیح در مورد مندرجات اوراق درخواست آزمایشات پاراکلینیک، آشنایی با اصول اخلاقی و مقررات حرفه ای مدارک پزشکی، معرفی سازمانهای اعتبار بخشی

شرح درس: (۳۴ ساعت)

اطلاعات ذخیره شده در پرونده بالینی بیمار منحصر به اوراق اصلی و مخصوص نبوده بلکه طیف وسیعی از اوراق و کارتها و پرونده ها را شامل میشود که دانستن مندرجات تشکیل دهنده این مدارک از اهم وظایف مدیران اطلاعات بهداشتی و درمانی میباشد که لازم است برخی از آنها بطور کامل و دقیق و بعضاً بصورت اختصار در حد حوصله ۲ واحد درسی مدارک پزشکی ۲ ارائه گردد. ضمناً آشنایی با سازمانهاییکه در پیشبرد حرفه مدارک پزشکی دخیل میباشند از ضروریات این واحد درسی به شمار می آید.

رئوس مطالب:

- ۱- مروری بر مدارک پزشکی ۱ در یک جلسه
- ۲- بیان ضرورت تکمیل اطلاعات مندرج در فرمهای مدارک پزشکی و ضرورت نگهداری مدارک پزشکی جهت تامین مقاصد آموزشی و پژوهشی (اصول مستندسازی و اهمیت آن در مدارک پزشکی)
- ۳- آشنایی با واحدهای بخش مدارک پزشکی (پذیرش، بایگانی پزشکی، آمار و کدگذاری) و نحوه ارتباط این واحدها با یکدیگر و همچنین نحوه ارتباط بخش مدارک پزشکی با سایر واحدهای بیمارستان.
- ۴- تعریف خصوصیات پذیرش (سرپایی، اورژانس، بستری) انواع سیستم های پذیرش (باز، بسته، خصوصی) وظایف عمده واحد پذیرش، نیروی انسانی و فضای مورد نیاز و سایر خصوصیات از نظر ابزار و وسایل، معرفی روشهای معمول پذیرش و ترخیص، معرفی وظایف جنبی پذیرش.
- ۵- نحوه پذیرش در شرایط ویژه فوریتها و فرمهای مربوطه مانند مدارک پزشکی در حج، جنگ و حوادث غیرمترقبه (پذیرش در بیمارستانهای صحرائی و موقت)
- ۶- معرفی واحد کدگذاری بیماریها و اقدامات پزشکی، بیان وظایف، معرفی خصوصیات فیزیکی محل و پرسنل مورد نیاز.
- ۷- تعریف و بیان اهمیت واحد آمار بیمارستانی، کاربردهای مختلف آمار، معرفی فعالیت بخش آمار، انواع اوراق آماری بطور اجمال، معرفی وظایف و ویژگیهای پرسنل مورد نیاز این واحد

- ۸- معرفی واحد بایگانی مدارک پزشکی، نقش و اهمیت آن در ذخیره و بازیابی اطلاعات بهداشتی و درمانی
- ۹- توضیح کامل مندرجات و کاربرد اوراق اختصاصی مدارک پزشکی نظیر فرمهای زنان و زایمان و نوزادان(برگ بیماریهای زنان، معاینه فیزیکی مادر در هنگام بستری، پیشرفت زایمان، خلاصه زایمان، مشخصات نوزاد و آپگار، معاینه نوزاد پس از تولد و هنگام ترخیص) و آشنایی با فرمهای بیماریهای قلبی (گزارش کاتتریسیم او ۲ و ۳، ایست قلبی) مراقبتهای ویژه ICU,CCU، مغز و اعصاب، روانپزشکی، سوختگی، بیماریهای کلیه و دیالیز، چشم پزشکی، گوش، ارتوپدی، غدد(نمودار انسولین، کنترل پروترومبین)، سایر اوراق تخصصی مورد استفاده در بیمارستانهای تخصصی کشور و انواع اوراق آزمایشگاهی.
- ۱۰- توضیح در مورد مندرجات اوراق درخواست آزمایش، رادیوگرافی، EEG,ECG,Ctscan، رادیو ایزوتوپ، اکوگرافی، سنگ شکن، و سایر خدمات تخصصی رایج
- ۱۱- توضیح خصوصیات پرونده بیماران سرپایی، اورژانس و بستری و ذکر خصوصیات پوشه برای آنها
- ۱۲- معرفی خصوصیات و کاربرد انواع کارتهای مورد استفاده در مدارک پزشکی نظیر کارتهای ایندکس بیمار، بیماری، جراحی، پزشک، کارتهای راهنمای خروجی، کارت اصلی پرونده، کارت شناسایی بیمار و ....
- ۱۳- آشنایی با اصول اخلاقی و مقررات حرفه ای در مدارک پزشکی
- الف- مقررات بین المللی در اخلاق پزشکی، اخلاق حرفه مدارک پزشکی، قسم نامه های پزشکی، قسم نامه بقراط، ارائه نمونه قسم نامه مدارک پزشکی
- ب- سر حرفه ای، راز پزشکی، حدود و حریم آن، امنیت اطلاعات، موارد افشا، پیامد تخطی از این اصول
- ج- مسئولیت و اهمیت وظایف صاحبان حرف پزشکی در صدور گواهینامه های مختلف (تولد، مرگ، بیماری و ...)
- د- مدارک پزشکی به عنوان امانت های الهی و ضرورت حفظ کیفی و کمی آن
- ۱۴- معرفی سازمانهای حرفه ای و اعتبار بخشی که در تبیین و توسعه رشته مدارک پزشکی نقش مهمی داشته اند نظیر AHIMA و NCQA, IFHRO, JCAHO.

منابع اصلی درس:

مدارک پزشکی انتشارات دانشگاه علوم پزشکی ایران
آخرین ویرایش مدیریت اطلاعات بهداشتی (هوفمن)

Health Information : Management of Strategic Resource (Abdelhak, Mar vat) – Last edition

Health Information Management; Principles and Organization for Health Record Services (Margaret.A.Skurka)- last edition

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

ارائه کار کلاسی در طول ترم همراه با فعالیت آموزشی محسوس توسط دانشجو - آزمون تستی پایان ترم

نام درس: سازماندهی و ذخیره سازی داده های بهداشتی

کد درس: ۱۷

پیش نیاز: -----

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با نحوه سازماندهی و روشهای ذخیره و بازیابی اطلاعات بهداشتی و درمانی و آشنایی با سیر تدریجی و تکاملی مدیریت اطلاعات در سیستمهای مراقبتهای بهداشتی

شرح درس: (۳۴ ساعت)

فراگیری روشها و اصول تنظیم داده ها، چگونگی ثبت داده ها و تکمیل پرونده های پزشکی و سیستمهایی که به نوعی در تولید و پردازش و بازیابی اطلاعات و دستیابی سریع و صحیح به اطلاعات نقش داشته باشد.

رئوس مطالب:

- ۱- آشنایی مختصری با سیستم اطلاعات بهداشتی
  - ۲- هدف از سیستمهای ذخیره و بازیابی اطلاعات
  - ۳- آشنایی با پرونده های پزشکی و جایگاه آن در سیستم های اطلاعات بهداشتی
  - ۴- سیکل یا چرخه پرونده های بهداشتی و پزشکی در مراکز بهداشتی و درمانی
  - ۵- سیستمهای بایگانی
- الف: براساس مدیریت (متمرکز، نیمه متمرکز، غیرمتمرکز)
- ب: براساس زمان (جاری، راکد)
- ۶- آشنایی با انواع شماره ها (سریال، سالانه، حرف و عدد، Family، تامین اجتماعی همراه با مزایا و معایب هر یک)
  - ۷- روشهای شماره گذاری پرونده ها
- الف: سریال (قواعد، مزایا، معایب)
- ب: واحد (قواعد، مزایا، معایب)
- ج: سریال واحد (قواعد، مزایا، معایب)
- ۸- سیستمهای بایگانی پرونده ها
- الف: الفبایی (قواعد، مزایا، معایب)
- ب: شماره ای مستقیم (قواعد، مزایا، معایب)
- ج: ترمینال دیجیتال (قواعد، مزایا، معایب)
- د: میدل دیجیتال (قواعد، مزایا، معایب)
- ه: تغییر سیستم بایگانی پرونده ها

۹- کنترل پرونده ها و شیوه های مختلف جهت کاهش یا جلوگیری از اشتباه
الف: استفاده از سیستم رنگ در پوشه ها و برگه ها و چگونگی اجرای آن (کدگذاری رنگی)

ب: روشهای پیگیری

ج: نحوه ارتباط این واحد با سایر قسمتها جهت کنترل پرونده ها

د: روش خروج پرونده از بخش بایگانی مدارک پزشکی و تقاضای دریافت پرونده ها

ه: جلوگیری از اشتباه در بایگانی کردن پرونده و روش دستیابی به آن

۱۰- لوازم و تجهیزات واحد بایگانی

الف: قفسه ها و فایلها (فایل کابینت عمودی، فایل کابینت افقی، قفسه های متحرک، قفسه های خودکار، باز و .... همراه با ذکر مزایا و معایب)

ب: ویژگیهای وسایل بایگانی پزشکی (از نظر دوام، قابلیت تطبیق، مقاومت، میزان کاهش صدا و...)

ج: میکرو فیلم و میکروفیش (میکروفیلم های حلقه ای، ژاکت، کارت فیلم، میکروفیش، متناسب با سیستم.

انتخاب میکروفیلم و میکروفیش، مزایا و معایب، نحوه کارکرد یک سیستم میکروفیلم)

د: آشنایی با سیستم های ذخیره و بازیابی کامپیوتری

ه: انواع کاردکس (متحرک، کشویی، لایندکس)

و: ملزومات بایگانی (پوشه، نشانه، راهنما، راهنمای خروجی، راهنمای تقسیم کننده، برجسب، فرازه و غیره)

۱۱- ایندکس اصلی بیماران MPI

a. الفبایی (قواعد، مزایا، معایب)

b. فونتیک (قواعد، مزایا، معایب)

۱۲- بایگانی راکد

الف: قواعد

ب: کاهش حجم پرونده (THIN)

۱۳- پرونده های ناقص و روشهای مقابله با آن (فرمهای مربوطه، مدت زمان تکمیل پرونده، چگونگی استرداد

پرونده های ناقص و چگونگی بازیابی پرونده های ناقص)

۱۴- مدیریت فضای فیزیکی

الف: برآورد فضای بایگانی

ب: برآورد تعداد قفسه ها و وسایل مورد نیاز

ج: شرایط فیزیکی فضای بایگانی

۱۵- مدت زمان نگهداری پرونده ها

منابع اصلی درس:

آخرین ویرایش مدیریت اطلاعات بهداشتی (هوفمن)

Health Information: Management of Strategic Resource (Abdelhak.Marvat)

Health Information Management; Principles and Organization for Health Record Services (Margaret.A.Skurka)

The Administrative Medical Assistant (Marry.E.Kinn)

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون تستی - آزمون تشریحی

کد درس: ۱۸

نام درس: ریاضی و آمار

پیش نیاز: -----

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

هدف کلی درس آشناساختن فراگیران با محاسبات ریاضیاتی و آمار و هدف ویژه توانا ساختن فراگیران در تهیه و ارائه جداول و نمودارهای مختلف و محاسبه شاخصهای مرکزی و پراکندگی

شرح درس: (۳۴ ساعت)

ریاضی و آمار نقش یک ابزار اساسی قدرتمند را در تمام شاخه های علوم دارد. لزوم پیش بینی در مسائل علوم پزشکی از طرف دیگر وقوف به باطن قضایا جایگاه خاصی را برای ریاضی و آمار پدید آورده است.

رئوس مطالب:

- ۱- آشنایی با نماد سیگما و خواص آن
- ۲- قواعد شمارش، ترکیب و ترتیب
- ۳- آشنایی با ماتریس و دترمینان
- ۴- تعریف آمار و اهمیت آن در علوم پزشکی
- ۵- انواع مشاهدات و روشهای جمع آوری اطلاعات، طبقه بندی و نمایش آنها بصورت جدول و نمودار
- ۶- مفهوم و محاسبه توزیع تجمعی و کاربرد آن در محاسبه صدکها و چارکها
- ۷- محاسبه شاخصهای مرکزی (میانگین، میانه، نما)
- ۸- محاسبه شاخصهای پراکندگی (دامنه تغییرات، واریانس، انحراف معیار، ضریب تغییرات)
- ۹- مفهوم احتمال، احتمال ضرب، جمع، شرطی
- ۱۰- توزیع دوجمله ای، پواسن و توزیع نرمال و اهمیت آن در بیان حد طبیعی در مشاهدات پزشکی
- ۱۱- برآورد نقطه ای و فاصله ای برای میانگین و نسبت

منابع اصلی درس:

اصول و روشهای آمار زیستی - دکتر سید محمدتقی آیت اللهی، آمار و شاخصهای بهداشتی - دکتر کاظم محمدریاضیات پایه - دکتر نیکوکار، حساب دیفرانسیل و انتگرال - توماس یا آپوستل، ریاضیات عمومی - مرکز نشر دانشگاهی

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون پایان ترم

نام درس: شاخصها و تحلیل داده های بهداشتی

پیش نیاز: ریاضی و آمار

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری ۲ واحد - عملی ۱ واحد

کد درس: ۱۹

هدف کلی درس:

هدف کلی درس آشنا ساختن فراگیران با شاخصهای بهداشتی و مبانی تحلیل داده های بهداشتی می باشد. هدف ویژه ایجاد مهارت عملی در محاسبه شاخص های بهداشتی و تحلیل آن با استفاده از کامپیوتر و تعیین آزمونها و فرضیه های مناسب در انواع پژوهشها است.

شرح درس: (۶۸ ساعت)

ارائه مطالب تئوری در مورد آزمونهای مختلف، میزانها و نسبت ها و انواع شاخصهای بهداشتی و بیمارستانی، استفاده عملی از نرم افزار Excel بعنوان یکی از نرم افزارهای مورد استفاده در آمار بیمارستانی

رئوس مطالب:

- ۱- آزمون فرضیه، تعریف فرضیه، انواع فرضیه، انواع خطا، آزمونهای مربوط به میانگین و نسبت
- ۲- تعریف میزانها و نسبت ها (شاخص)، روشهای گردآوری اطلاعات جهت محاسبه میزان ها و طبقه بندی و نمایش اطلاعات به صورت جدول و نمودار
- ۳- شاخصهای بهداشتی
- الف- شاخصهای خط مشی بهداشتی (برآورد جمعیت، برآورد جمعیت وسط سال، برآورد جمعیت در سالهای بین سرشماری و پس از سرشماری و ....)
- ب- شاخصهای ارائه مراقبت بهداشتی (قابلیت دسترسی به مراقبت اولیه بهداشتی و ....)
- ج- شاخصهای وضعیت بهداشتی (میزان مرگ و میر، میزان تولد، میزان شیوع و بروز بیماری و ...)
- د- نسبتهای مورد استفاده در بهداشت
- ه- سایر شاخصها (بهداشت حرفه ای، بهداشت محیط، بهداشت مدارس و ....)
- ۴- شاخصهای بیمارستانی:
  - الف- شاخصهای سرشماری (بستری، سرپایی)
  - ب- شاخصهای تخت بیمارستانی (درصد اشغال تخت، طول مدت اقامت بیمار، نسبت پذیرش، میانگین مدت بستری و.....)
  - ج- شاخصهای کیفیت مراقبت (میزان مرگ ومیر، میزان عفونت، میزان مرگ ومیر مادران، نوزادان و ....)
  - د- شاخصهای تشخیصی (میزان انطباق تشخیص اولیه و نهایی و .....

ه- شاخصهای پشتیبانی و خدماتی (نسبت پرستار به تخت، نسبت پزشک به تخت و .....)

و- شاخصهای مالی (هزینه تخت روز، نسبت درآمد به هزینه و .....)

ز- شاخصهای سنجش سرعت عملیات (متوسط زمان انتظار بیمار، متوسط زمان انجام فعالیت های اداری پذیرش بیمار، و.....)

۵- نرم افزار Excel

الف- سازماندهی صفحه کار (وارد کردن داده، وارد کردن فرمول، جمع اتوماتیک داده ها)

ب- مدیریت کار پوشه (ذخیره سازی و بستن کار پوشه)

ج- کار با کاربرگها

د- چاپ کلی و جزئی کاربرگ

ه- تغییر ساختار کاربرگ (درج ستون و سطر، حذف یا پاک کردن سلولها، انتقال و کپی سلولها، تنظیم عرض ستونها)

و- تغییر شکل ظاهری کاربرگ (تنظیم محتوای سلولها، ترسیم کادر و ایجاد سایه، تغییر قلم)

ز- کار با فرمولها و معادلات ریاضی

ح- نمودارها و تغییرات آنها

منابع اصلی درس:

Health Information : Management of Strategic Resource (Abdelhak, Mar vat) – Last edition

سازمان و مدیریت بیمارستان - دکتر صدقیانی فصل ۲ جلد ۲

مدیریت اطلاعات بهداشتی (هافمن)

آمار و شاخصهای بهداشتی (دکتر کاظم محمد)

خودآموز استفاده از نرم افزار Excel ، انتشارات دیباگران تهران

سازمان و مدیریت بیمارستان - دکتر ابراهیم صدقیانی فصل ۲ جلد ۲

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو :

آزمون پایان ترم کتبی ، آزمون عملی نرم افزار Excel

کد درس: ۲۰

نام درس: کارآموزی در عرصه ۱

پیش نیاز: کلیه دروس

تعداد واحد: ۴

هدف کلی درس:

کسب مهارت‌های عملی براساس آموخته های نظری جهت ارائه خدمات مفیدتر

شرح درس: (۲۰۴ ساعت)

باتوجه به لزوم تمرین و ممارست آموخته های نظری در حیطه عمل، دانشجویان در کارآموزی در عرصه عملاً با انجام فعالیت در واحدهای پذیرش، بایگانی، کدگذاری و آمار بخش مدارک پزشکی به کسب مهارت و تسلط عملی بر آموخته های تئوری می پردازند.

رئوس مطالب:

- ۱- آشنایی با محیط جغرافیایی بخش مدارک پزشکی
- ۲- آشنایی با بخشهای مختلف بیمارستان و ارتباط آنها با بخش مدارک پزشکی
- ۳- آشنایی با گردش کار در بخش مدارک پزشکی
- ۴- آشنایی با فرمهای پرونده های بستری، سرپایی و اورژانس
- ۵- آشنایی با چگونگی تنظیم و استفاده از تابلوی نمودار تخت
- ۶- کسب مهارت در تنظیم (ترتیب تقدم اوراق) پرونده بستری، سرپایی و اورژانس
- ۷- آشنایی با نحوه صحیح اخذ اطلاعات از بیماران یا همراهان او جهت تشکیل پرونده
- ۸- کسب مهارت در اخذ رضایت نامه های مختلف از بیمار یا قیم قانونی وی
- ۹- آشنایی با نحوه تکمیل دفتر پذیرش و ثبت مشخصات بیمار در دفتر پذیرش
- ۱۰- آشنایی با نحوه اختصاص شماره پرونده مناسب به بیمار با توجه به دفعات بستری (باتاکید بر شماره گذاری واحد)
- ۱۱- آشنایی با اخذ پذیرش از مراکز دیگر برای بیماران ارجاعی
- ۱۲- آشنایی با نحوه تعیین وقت و پذیرش بیماران (بستری، سرپایی، اورژانس و ارجاعی)
- ۱۳- کسب مهارت در استفاده از برنامه های رایانه ای واحد پذیرش

منابع اصلی درس:

منابع درسی دروس تئوری

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون عملی پایان ترم در مراکز درمانی مربوطه

عوامل ارزشیابی براساس نظر مربی مربوطه (گزارش کتبی، حضور مرتب، رعایت شئون اسلامی، رعایت موارد اخلاقی در برخورد با پرسنل و مراجعین)

نام درس: کارآموزی در عرصه ۲

کد درس: ۲۱

پیش نیاز: کلیه دروس

تعداد واحد: ۴

هدف کلی درس:

کسب مهارت‌های عملی براساس آموخته های نظری جهت ارائه خدمات مفیدتر

شرح درس: (۲۰۴ ساعت)

باتوجه به لزوم تمرین و ممارست آموخته های نظری در حیطه عمل، دانشجویان در کارآموزی در عرصه عملاً با انجام فعالیت در واحدهای پذیرش، بایگانی، کدگذاری و آمار بخش مدارک پزشکی به کسب مهارت و تسلط عملی بر آموخته های تئوری می پردازند.

رئوس مطالب:

- ۱- آشنایی با سیستم بایگانی موجود بیمارستان در رابطه با پرونده های بستری، سرپایی و اورژانس (نوع شماره دهی، روش شماره گذاری، روش بایگانی، تخصیص فضا، و ...)
- ۲- کسب مهارت در ذخیره و بازیابی پرونده های بستری، سرپایی و اورژانس
- ۳- کسب مهارت در خصوص نحوه صحیح تحویل گرفتن پرونده ها از بخشها و کنترل اصول مستندسازی
- ۴- کسب مهارت در خصوص تعیین نواقص پرونده های بالینی و الصاق برگ نواقص پرونده
- ۵- آشنایی با نحوه نگهداری و پیگیری پرونده های ناقص
- ۶- آشنایی با فرایند صحیح ارسال پرونده های درخواست شده به سایر بخشها
- ۷- آشنایی با نحوه ردیابی پرونده های خارج شده از بایگانی
- ۸- آشنایی با نحوه استفاده از کارت راهنمای خروج پرونده
- ۹- آشنایی با تنظیم کارت ایندکس بیمار
- ۱۰- کسب مهارت در بایگانی صحیح کارتهای ایندکس بیماران
- ۱۱- کسب مهارت در بازیابی پرونده های اشتباه فایل شده
- ۱۲- آشنایی با نحوه پاسخگویی به متقاضیان دریافت پرونده ها با رعایت اصول اخلاقی و محرمانگی
- ۱۳- آشنایی با نحوه تعیین پرونده های راکد و ارسال آنها به بایگانی راکد
- ۱۴- کسب مهارت در استفاده از سیستم کدگذاری رنگی جهت بایگانی پرونده ها
- ۱۵- آشنایی با نحوه بایگانی فرمهای نتایج آزمایشگاه، رادیولوژی و پاتولوژی بیمار در پرونده پس از ترخیص بیمار
- ۱۶- آشنایی با عملکرد کمیته مدارک پزشکی بیمارستان
- ۱۷- کسب مهارت در ذخیره و بازیابی اطلاعات مدارک پزشکی با استفاده از کامپیوتر

منابع اصلی درس:

منابع درسی دروس تئوری

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجو:

آزمون عملی پایان ترم در مراکز درمانی مربوطه

عوامل ارزشیابی براساس نظر مربی مربوطه (گزارش کتبی، حضور مرتب، رعایت شئون اسلامی، رعایت

موارد اخلاقی در برخورد با پرسنل و مراجعین)

نام درس: کارآموزی در عرصه ۳

کد درس: ۲۲

پیش نیاز: کلیه دروس

تعداد واحد: ۴

هدف کلی درس:

کسب مهارت‌های عملی براساس آموخته های نظری جهت ارائه خدمات مفیدتر

شرح درس: (۲۰۴ ساعت)

باتوجه به لزوم تمرین و ممارست آموخته های نظری در حیطه عمل، دانشجویان در کارآموزی در عرصه عملاً با انجام فعالیت در واحدهای پذیرش، بایگانی، کدگذاری و آمار بخش مدارک پزشکی به کسب مهارت و تسلط عملی بر آموخته های تئوری می پردازند.

رئوس مطالب:

- ۱- کسب مهارت در مطالعه پرونده پزشکی بیماران و تعیین تشخیص ها (اصلی و سایر)، اقدامات (اصلی و سایر) و علل خارجی
- ۲- کسب مهارت در تعیین کد صحیح بیماری، اقدامات پزشکی و علل خارجی حوادث با استفاده از کتب طبقه بندی رایج
- ۳- آشنایی با نحوه ثبت اطلاعات، کدبیماری و اقدامات جراحی در کارت ایندکس بیماری و جراحی
- ۴- آشنایی با نحوه بازیابی اطلاعات بیماری و اقدامات جراحی از کارت ایندکس بیماری و جراحی
- ۵- آشنایی با نحوه ثبت اطلاعات پزشکان و بازیابی اطلاعات از کارت ایندکس پزشکان
- ۶- آشنایی با نحوه تنظیم و فایل کارت ایندکس بیماری جراحی و پزشکان
- ۷- آشنایی با روش ارائه اطلاعات مربوط به بیماریها به محققین و متقاضیان اطلاعات
- ۸- آشنایی با فرمهای آماری مورد استفاده در مراکز
- ۹- کسب مهارت در محاسبه و کنترل آمار روزانه بخشهای بستری
- ۱۰- کسب مهارت در محاسبه و کنترل آمار واحدهای پاراکلینیک
- ۱۱- کسب مهارت در تنظیم و جمع بندی اطلاعات آماری بصورت روزانه، ماهانه، سالانه
- ۱۲- آشنایی با نحوه ذخیره و بازیابی فرمهای آماری
- ۱۳- کسب مهارت درخصوص محاسبه شاخصهای بهداشتی و درمانی
- ۱۴- کسب مهارت در تهیه جداول و نمودارهای آماری
- ۱۵- آشنایی با نحوه استفاده از کامپیوتر در رسم نمودار و ذخیره و بازیابی اطلاعات آماری
- ۱۶- آشنایی با نحوه تهیه بولتن ماهیانه فعالیتهای بهداشتی درمانی

۱۷- ارائه گزارش کتبی کارآموزی

منابع اصلی درس:

منابع درسی دروس تئوری

شیوه پیشنهادی برای ارزشیابی دانشجوی:

آزمون عملی پایان ترم در مراکز درمانی مربوطه

عوامل ارزشیابی براساس نظر مربی مربوطه (گزارش کتبی، حضور مرتب، رعایت شئون اسلامی، رعایت

موارد اخلاقی در برخورد با پرسنل و مراجعین)

فصل چهارم

ارزشیابی برنامه

۱- هدف از ارزشیابی برنامه:

سنجش سطح دستیابی به اهداف آموزشی
تعیین و تشخیص نقاط قوت و ضعف برنامه
اصلاح و بهبود برنامه آموزشی براساس نیازها

۲- نحوه ارزشیابی برنامه:

ارزشیابی تکوینی و ارزشیابی تراکمی

۳- مراحل اجرایی ارزشیابی برنامه:

الف: تعیین وضعیت موجود و اهداف برنامه

ب: تهیه ابزار ارزشیابی

ج: بررسی نقاط قوت و ضعف

د: تعیین فرصتها

هـ: تعیین تهدیدها

و: تحلیل نتایج و تصمیم گیری

۴- نواتر انجام ارزشیابی:

الف- ارزشیابی تراکمی هر ۲ سال یکبار

ب- ارزشیابی تکوینی به طور مستمر در طول اجرای برنامه و خاتمه هر دوره آموزشی

۵- شاخصهای پیشنهادی برای ارزشیابی برنامه:

میزان رضایت اعضای هیات علمی

میزان رضایت مدیران گروههای آموزشی

میزان اشتغال دانش آموختگان

میزان رضایت دانشجویان

میزان موفقیت در امتحانات مقاطع ناپیوسته

میزان رضایت مسئولین بیمارستانها درخصوص سطح علمی فارغ التحصیلان شاغل در بیمارستان

۶- معیارهای موفقیت برنامه در مورد هر شاخص:

۸۰ درصد رضایت اعضای هیات علمی از پیشرفت تحصیلی دانشجویان

۸۰ درصد رضایت مدیران گروههای آموزشی در مورد میزان موفقیت در نیل به اهداف آموزشی

۷۰ تا ۸۰ درصد اشتغال دانش آموختگان و تناسب برنامه با وظایف حرفه ای آنان

۷۵ تا ۸۵ درصد رضایت دانشجویان از برنامه آموزشی

۱۰ تا ۱۵ درصد موفقیت در امتحانات مقاطع ناپیوسته بر مبنای دروس برنامه آموزشی

۵۰ تا ۶۰ درصد رضایت مسئولین بیمارستانها در مورد سطح علمی فارغ التحصیلان شاغل در بیمارستان